

Er zit een beer in de trein

Over het boek

Auteur: Tom Wouters

Illustrator: Rosalien Helsen

Uitgeverij: Lannoo

Over de makers

Tom Wouters woont in Grobbendonk en schrijft daar, met de kat op schoot, verhalen en gedichten voor jong en oud. Hij werkt overdag in een kantoor als communicatiemedewerker. Als hij niet achter zijn bureau zit, is hij aan het lezen of op jacht naar uitgestorven woorden die niemand nog kent. Soms schrijft hij ook over strips en literatuur, maar het liefst zoekt hij in de wolken naar diersoorten uit vervlogen tijden.

Bron: <https://www.lannoo.be/nl/tom-wouters>

Rosalien Helsen studeerde in 2019 af aan Sint Lucas Antwerpen met een master Grafisch ontwerp. Sindsdien werkt ze als illustrator en motion designer en maakt prentenboeken, editorial illustraties en animaties.

Bron: <https://www.lannoo.be/nl/rosalien-helsen>

Korte inhoud

Tijl en opa nemen samen de trein naar de dierentuin. Opa heeft koekjes bij zich. Tijl zijn lievelingsknuffel mag ook mee. Een man vindt dat Tijls beer in een kooi moet. Een andere reiziger hoort dat en wordt bang. Het verhaal wordt doorverteld, zelfs tot in de volgende wagon, en gaat een eigen leven leiden. Medereizigers vluchten weg en zoeken de meest onfortuinlijke schuilplekken op. Een boswachter gaat op zoek naar de beer om hem te vangen met zijn net en vindt opa en Tijl met zijn teddybeer. De man die alle ophef veroorzaakte ligt rustig te slapen. De trein komt aan in het station van de dierentuin. Alle mensen lopen gillend de trein uit, maar de man slaapt rustig verder en mist zijn halte. Als hij wakker wordt, eet hij gulzig de honingkoekjes die opa vergat in de trein.

1. VOOR HET LEZEN

1.1. (F)luisterspel

De juryleden zitten in een kring. Fluister de titel van het boek in het oor van het eerste jurylid. Laat het eerste jurylid die titel doorfluisteren aan het tweede jurylid. Doe dat tot wanneer iedereen aan bod gekomen is.

De laatste zegt de titel luidop. Is het nog dezelfde titel? Wat was de oorspronkelijke titel? Waar is het foutgelopen?

1.2. Gesprek over treinervaringen

Laat de juryleden hun ervaringen met elkaar delen over reizen met de trein. Laat de juryleden eerst spontaan vertellen.

- Wat moet je doen voor je de trein kunt nemen? (een treinticket kopen, sommige mensen hebben een abonnement)
- Had je iets bij dat je boven op de bagagedrager plaatste?
- Met wie reed je samen in de trein?
- Heb je rondgewandeld in de trein?
- Duurde de treinreis lang?
- Had je iets meegenomen op de trein om te eten?
- Waar reed je naartoe met de trein?
- Wat doen de mensen in de trein?

1.3. Gesprek over gevaar

Ga met de juryleden in gesprek over wat zij ervaren als 'gevaarlijk'. Kom via allerlei gevaarlijke situaties die de juryleden spontaan aanhalen tot 'gevaarlijke dieren'. Welke dieren zijn gevaarlijk en waarom zijn ze gevaarlijk?

1.4. Bespreking van de kaft

Bekijk samen met de juryleden de kaft van het boek. Laat de juryleden vertellen wat ze zien. Laat de juryleden voorspellingen doen. Bekijk eerst de cover:

- Waar zitten de mensen in de trein? (onder de zetels, op de bagagerekken...)
- Waarom zouden de mensen niet gewoon in de zetels zitten?

Vergelijk de cover van het boek met de achterflap van het boek:

- Hoe zitten de mensen in de trein?
- Wat heeft het meisje bij zich?
- Wat doen de mensen in de trein?

2. TIJDENS HET LEZEN

Laat de hele tijd de prenten zien terwijl je vertelt, want er valt heel wat te zien. Het is handig het boek op voorhand een aantal keer te lezen zodat je de tekst omgekeerd kan lezen en je het boek niet voortdurend hoeft om te draaien. Laat de prenten lang genoeg zien zodat de juryleden de prenten in zich kunnen opnemen.

Stel vragen die specifiek gericht zijn naar het verdere verhaalverloop. Bijvoorbeeld bij de eerste pagina kan je vragen:

- Waar zouden opa en Tijn staan?
- Ziet je Tijn met zijn teddybeer?
- Zie je de koekjes die opa in zijn hand heeft?
- ...

Heb ook aandacht voor de diversiteit van de personages. Wijs de juryleden op:

- de man die een treinticket koopt,
- de jonge dame met haar boekentas op haar rug en de kinderen die aan haar benen jengelen,
- de meeuwen op het perron,
- de meeuw die een frietje pikt van een achtergelaten pakje frieten,
- de jongen met de beer,
- het meisje met de hamster in de kooi,
- de jongen met zijn handen vol cadeaudozen en pauwenpluimen,
- de jongen met zijn gsm en koptelefoon,
-

Lees het hele verhaal voor. Herkennen de juryleden reageren de personages die ze konden spotten op de eerste prent? Let op details zoals:

- de kooi van de hamster die openstaat
- de deftige dame die een pauwenstaart heeft (of lijkt te hebben)
- ...

Let ook op de grappige confrontaties tussen de mensen in de trein.

- Het hok van de cavia staat open.
- Twee mannen botsen tegen elkaar.
- Een tas valt op de grond en alles ligt op de grond.
- ...

3. NA HET LEZEN

3.1. Interactie tekst en beeld

- De tekst is verhalend en heel bevattelijk geschreven.
- De tekst vertelt maar een greep uit wat er te zien is op de prenten.

3.2. De illustraties

- In de volgende clip kan je een kijkje nemen achter de schermen en zien hoe de prenten tot stand zijn gekomen: <https://www.youtube.com/shorts/Jojhldjxkoo>
- Er valt heel wat te beleven op de prenten. Het is bijna onmogelijk om alles in een eerste lezing te bekijken. Bied het verhaal verschillende keren aan en laat de juryleden zelf de nevenverhalen ontdekken.
 - Vind je het fijn dat er zoveel te ontdekken valt? Je kan vergelijken met “De lieve krokodil”, dat is een veel rustigere bladspiegel.
- Ga samen met de juryleden op zoek naar de personages die gebaseerd zijn op een dier: de deftige mevrouw is gebaseerd op een pauw, het meneertje met het treinticket is geïnspireerd op een schubdier...

3.3. Humor en terugkoppeling naar eigen leefwereld

- Het opzet van het verhaal is een komisch misverstand dat zorgt voor heel wat hilariteit. Het is een mooi voorbeeld van hoe verhalen doorverteld worden en telkens aangedikt worden. Dat de lezer al weet wat er echt aan de hand is en de treinreizigers niet, zorgt voor een erg komisch effect. Speel hier zeker op in. Overschouw na afloop het hele boek. Ga in gesprek:
 - Wat was de meest hilarische situatie? (de man die de hilariteit veroorzaakte, ligt te slapen als de hele heisa ontstaat en vreet na afloop op de koop toe de koekjes op)
- Ga met de juryleden in gesprek over of zij ooit ook al zoiets dergelijks meegemaakt hebben. Vertelden zij al eens iets wat door de luisteraar verkeerd begrepen of geïnterpreteerd is? Wat vonden zij van het boek?
 - Zou dit verhaal in het echt kunnen gebeuren? Waarom wel? Waarom niet?
 - Wat is jou ook al eens overkomen?
 - Liet je ook al eens het hok van je huisdier openstaan?
 - Botste je ook al eens tegen iemand aan doordat je achter je keek?
 - Viel je tas ook al eens open zodat alles op de grond terecht kwam?
 - Ben jij ook al eens bang geweest omdat je een eng verhaal hoorde?
 - ...

3.4. Creatieve verwerking

MATERIAAL:

-
- reclamefolders over mode
 - afbeeldingen van dieren
 - kralen, wol, stof, papier, veren, takjes, bladeren...
 - sterke lijm (bijvoorbeeld houtlijm)
 - recept en filmpje voor honingkoekjes via deze link met daarbij het nodige materiaal:
-

<https://dagelijksekost.een.be/gerechten/honingkoekjes-en-limonade-met-honing>

- **Personages pimpen:**

Kies uit modebladen een dame of een heer. Kies een dier en kijk hoe je met pluimen, kralen, wol, papier... de dame of de heer het elan kan geven van een dier.

- **Honingkoekjes bakken:**

Via de link vind je een recept van honingkoekjes en zie je in het bijbehorende filmpje hoe Jeroen Meus ze bakt en er ook nog honinglimonade bij maakt. Je kan de recepten eventueel samen met de juryleden maken, bijvoorbeeld voor een (mogelijk) slotevenement van het afgelopen leesjaar.

4. VERDER LEZEN

- Handje? / Tjibbe Veldkamp en Wouter Tulp (ill.) (De Fontein, 2017)
 - Boer Boris gaat naar oma / Ted Van Lieshout en Philip Hopman (ill.) (Gottmer, 2016)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.